

Edice a materiály

REZOLUCE A MEMORANDA MAJITELŮ KIN V RAKOUSKU 1912 – 1918

OBSAH:

1. rezoluce ze shromáždění majitelů a zaměstnanců kin (19. 12. 1912)
2. memorandum Spolku českých majitelů kinematografů v král. Českém (duben 1913)
3. memorandum moravské a slezské sekce Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku (jaro 1913)
4. rezoluce z protestního shromáždění majitelů kin proti vydávání nových licencí (29. 5. 1913)
5. rezoluce z protestního shromáždění majitelů kin o filmové cenzuře (29. 5. 1913)
6. dopis Spolku českých majitelů kinematografů v král. Českém (2. 3. 1915)
7. dopis slezské sekce Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku (13. 10. 1915)
8. dopis Spolku českých majitelů kinematografů v král. Českém s návrhem osnovy zákona (11. 9. 1918)

1.

1912, 19. prosinec, Vídeň. – Rezoluce majitelů a zaměstnanců kin požadující změny v ministerském nařízení z 18. září 1912 č. 191 ř. z., jež mělo vstoupit v platnost 1. ledna 1913.

Rezoluce.

2000 majitelů kinematografů, filmových zaměstnanců a interesentů, shromážděných dnes, 19. prosince 1912, v hotelu Wimberger, se opětovně v poslední hodině před nabytím platnosti ministerského nařízení z 18. září 1912 sjednotilo v naléhavé prosbě, aby vysoká vláda zmírnila pro celou branži neblahá ustanovení § 23 zmíněného nařízení, která se vztahují na návštěvy dětí a mladistvých, dodatečným nařízením, a to tím způsobem, že se tato ustanovení budou vztahovat pouze na děti školou povinné, jak tomu bylo dopsud.

Dnes shromáždění tuto prosbu odůvodnili v první řadě tím, že tato ustanovení jsou vhodná pro to, aby vážně ohrozila existenci kinematografických podniků Rakouska, čímž přichází v úvahu, že o svůj chléb by přišly nejen stovky stálých kin, nýbrž i tisíce zaměstnanců a mladý kinematografický průmysl Rakouska by byl postižen tím nejtěžším způsobem. Tento úspěch zmíněných ustanovení, jenž jistě nebyl záměrem vysoké vlády, by vedl také k závažným hospodářským ztrátám, protože jak do kinematografických divadel, tak do průmyslových a obchodních podniků této branže bylo investováno mnoho tisíc korun, které by tak z větší části byly ztraceny.

Ostatně neexistují důvody ani morálního, ani pedagogického charakteru pro další rozšíření dosavadních omezení návštěvnosti, která jsou pro majitele kinematografů již dostatečně bolestná.

V tomto ohledu shromáždění poukazují na přiložené vývody, které jsou shrnuty v dopise velevážené excelenci ministru vnitra a rovněž se, pokud by vysoká vláda nebyla s to okamžitě zrušit ustanovení § 23, což by pro zástupce kinematografů byla jediná trvale spásná možnost, připojují k prosbě o posunutí okamžiku nabytí platnosti ustanovení § 23 alespoň na 1. červen 1913, aby momentálně všeobecně nepříznivá hospodářská situace, kterou velmi trpí i kinematografická branže, nebyla vyostřena až do krize.

Dále zde shromáždění prosí vysokou vládu ve smyslu vývodů referentů o změnu následujících ustanovení nařízení:

1. Ohledně cenzury prosí o vytvoření jednotné říšské cenzury.
2. O zrušení ustanovení, které je v zákonodárství ojedinělé a podle kterého jsou kinematografická divadla také pod dohledem soukromých osob. Pakliže majitelé kinematografů musí na ustanovení § 23 pohlížet jako na závažné materiální poškození, pak ustanovení § 22, odst. 2 znamená právě tak velké poškození v ohledu morálním.
3. Zásadní propůjčování licencí na dobu minimálně 5-ti let, protože dosavadní krátkodobé licence, které jsou vyměřovány podle ustanovení z roku 1836, již nejsou použitelné na dnešní kapitalistické podniky.

Na závěr dnes shromáždění z oboru kinematografie prosí, aby se vysoká vláda nenechala zmást zvláštními ohledy na nepodložená tvrzení a hesla a aby nezapomněla, že kinematografie je živnostenské odvětví, které v hospodářském životě země již sehrává velkou roli, která je příliš významná na to, než aby byla obětována neoprávněným zřetelům.

AVA, Ministerium des Innern 1848 1918 (Allgemein), k. 2172, čj. 47614/1912.

2.

1913, duben, Praha. – Pamětní spis Spolku českých majitelů kinematografů v král. Českém adresovaný vídeňským centrálním úřadům. Memorandum upozorňuje příslušná ministerstva na neúnosnou situaci venkovských kin po vydání ministerského nařízení č. 191/1912 o pořádání veřejných kinematografických představení a přichází s konkrétními návrhy na změny v tomto předpisu.

Pamětní spis
Spolku českých majitelů kinematografů
v král. Českém se sídlem v Praze (Lucerna)
podaný
vysokému c. k. ministerstvu vnitra
a
vysokému c. k. ministerstvu veřejných prací.

Na základě ankety, uspořádané loni v dubnu,¹⁾ a po získání informací, zprostředkovaných jednotlivými správními úřady, vydalo vysoké c. k. ministerstvo vnitra v dorozumění

s vysokým c. k. ministerstvem veřejných prací ministerské nařízení pro kinematografické podniky naší říše s platností od 1. ledna 1913. Účelem tohoto nařízení jest: po nabytých zkušenostech odpomoci různým nedostatkům a škodlivinám, jež právě v tomto ještě mladém, dotud nedosti organisovaném a málo chráněném živnostenském odvětví se vyskytují.

Ačkoli vysoká vláda zamýšlí pomocí nového nařízení uspořádati naše poměry co nejlépe, účinky praktického provádění předpisů ukazují, že nařízení to, vydané pro všechny podniky v říši, nejeví se vždy a všude účelným, zejména však že takovým není pro poměry venkovských měst království Českého.

Značí-li některá ustanovení nového ministerského nařízení i pro velkoměsta útisk sotva snesitelný, jenž mnohé podniky připraví vůbec o možnost existence, tož měrou mnohonásobně ještě zvětšenou pocítuje se to na venkově.

Poměry hlavního města říše i hlavních měst jednotlivých zemí již v samých základech liší se naprosto od poměrů venkovských a měří-li se stejně všem, následuje z toho docela přirozeně, že na provinční podniky, jichž stav už dříve byl velmi neutěšený, tímto novým nařízením bylo uvrženo další těžké břímě, jež je citelně postihne.

Budiž dovoleno, abychom mohli poměry velkoměstské i provinční blíže osvětliti:

Ve venkovském kinematografickém divadle rekrutují se návštěvníci na 80 procent z kruhů dělnických. Tyto vrstvy, byvše jednou pro biograf získány, jsou mu svou pravidelnou návštěvou věrny; počet pravidelných návštěvníků omezuje se však na stav právě jmenovaný a tím je také dána hranice. Usedlý střední stav, obchodníci a různí zámožní lidé jsou po stránce nabídky a výběru zábav tak hojně zahrnováni ze všech stran, že provinční kinematograf s nimi jako s pravidelnými návštěvníky počítati nemůže; a cizinecký ruch na venkově buď vůbec neexistuje, anebo pro svou nepatrnost, lidově mluveno, ani »nestojí za řeč«.

Zcela jiné poměry, co se týče návštěvníků, panují ve velkém městě. Připadá-li již ze všech tu žijících lidí na každé kinematografické divadlo určitý počet hlav, který je nepoměrně větší než na venkově, je také procentní sazba zámožné třídy značně vyšší než tam. K tomu přistupuje dále ještě cizinecký proud, jenž ve velkoměstě tvoří významný kontingent divadelních návštěvníků.

Tyto zcela opačné poměry, porovnáme-li velkoměsto s venkovem, mají za následek, že velkoměstský podnikatel může požadovati a vskutku také požaduje vyšší vstupné, kdežto venkovské kinematografické divadlo, tedy »divadlo malého člověka« v nejširším slova smyslu, chce-li si trvale udržeti pravidelné návštěvníky z lidových vrstev, musí stanoviti ceny co nejnižší.

Proti tomu se snad namítne, že stejnoměrně také požadavky kladené na venkovský biograf jsou menší, ježto tu mnohé může odpadnouti, co velkoměsto nezbytně poskytovat musí. To je chybné mínění! I když by malý člověk se spokojil s tím, dívati se na jakékoliv zajímavé obrázky, jsou zde přece také ještě, byť i jich není mnoho, oni lépe situovaní návštěvníci, kteří za obchodem neb pod. často jezdí do velkých měst anebo aspoň čítají pochvalné referáty o různých atrakčních filmech: ti pak přicházejí stále s novými tužbami a novými požadavky. A je samozřejmo, že chce-li si provinční majitel kinematografu přízeň jejich uchovati, musí splňovat přání těchto interessentů. On tedy, aniž by dociloval vyššího výtěžku a aniž by mohl očekávat expansi svého

podniku, je nucen krok za krokem ustavičně zvětšovaným požadavkům vyhovovat – na újmu svého rozpočtu.

Tak se jeví srovnání vnitřních poměrů velkoměstských podniků s vnitřními poměry podniků venkovských. Ještě bolestnější jsou však vnější známky provinčních poměrů.

Venkovské podniky jsou většinou odkázány na takzvaný nedělní obchod; jen malá část jich může hrát ve všední dny; o odpoledních představeních nemůže být na venkově téměř ani řeči, ježto není – návštěvníků. Statistická zpráva dokazuje, že v Čechách z členů sekce říšského svazu majitelů kinematografů jen 15 % hraje o všech dnech v týdnu a pořádá i odpolední představení – 9 % hraje sice každý den, ale mohou představení začínat až v sedm hodin večer – 32 % hraje taktéž denně, ale až od půl deváté večer, kdežto 44 % vůbec může jen o dvou nebo třech dnech v týdnu pořádat jedno večerní představení.

Ježto pak provinční kino pouze v neděli se těší silné návštěvě, jež znamená největší díl týdenního příjmu, vyskytují se hned velmi četní činitelé, kteří tento jeden den vztyčují za měřítko rentability podniku a činí z toho důsledek; požadují dary a dobročinnosti (a těch se jim také hojně dostává: v roce 1912 odvedli členové svazové sekce v Čechách K 60.000,- dobročinným účelům) a konečně nedovedou již potlačití přání, aby se stali majiteli licence, a ucházejí se o ni, míníce, že si tím opatří zlatý důl.

Nedivme se tedy, rojí-li se ze všech koutů nespočetné žádosti o propůjčení licence; důvod, pro nějž tato myšlenka u tak mnohých lidí uzraje, právě jsme vylíčili. Ať na venkově, nebo ve velkém městě – petentů o koncesse je stále dost a dost. Takový nový uchazeč o licenci neptá se nikdy, bude-li jeho projektovaný nový podnik moci existovat, když už přece v místě jsou starší zavedené podniky téhož druhu – on nezná vnitřních poměrů, jen vnější známky jej oslepují. Aniž přihlíží k tomu, že snad ani svých výdajů nebude moci z příjmů uhradit, bez zřetele k tomu, že může přivést k pádu existenci, zbudovanou na zdravém podkladě, a tímto způsobem že je s to způsobiti hospodářské katastrofy, snaží se přání svoje všemi prostředky uskutečnit a často se mu to podaří, jelikož na příslušném místě neznají dost dobře oněch vnitřních poměrů, možnost výnosu a existence.

Takový žadatel o licenci umí též obratně si zahrát na zastávce otázky lidového vzdělání a péče o dítě, a aby splnění své tužby spíše dosáhl, ohání se heslem: »Zničme staré zhoubné kino a usilujme působiti vědecky a vzdělávejme mládež.«

To jsou sice velmi chvalitebné zásady a snahy, jichž by však mělo být vydatněji užito na jiném poli, kde půda skutečně potřebuje takové očisty a takového obrození.

O lidovému a dítě v kinu je dokonale již postaráno censurou a institucí, jejíž vývoj je na zdárném pochodu. Vždyť již existující kinematografy za spolupráce zemského svazu pro vzdělávání lidu pořádají a budou pořádati týdně výchovná představení lidová a dětská.

Je-li úkolem těchto řádek, aby poměry, tak jak jsou, vskutku dle pravdy a co nejstručněji, ale s úplným vyčerpáním látky byly vylíčeny, nesmí se zapomenouti též nejstarší a první kategorie našeho oboru, to jest cestovních kinematografů. Také v nich jsou investovány velké kapitály a ani kočovnému podniku nesmí být upřeno právo na existenci; to však by se stalo, kdyby příslušná místa vyhovovala stále se množícím žádostem

o licence, neboť pak by nezbyl žádný volný koutek, kam by se mohl cestovní biograf na sebekratší dobu uchýlit.

Všechny tyto okolnosti nás nutí, abychom vysoké vládě co nejkratčeji tlumočili svoje přání a prosby ku povšimnutí a vyřízení.

[1] Kinematografickým podnikům měly by býti udělovány trvalé koncesse. V platnost vešlé stavební, zdravotní a bezpečnostní předpisy vyžádaly si na každém majiteli kina velkých obětí; k účelům pořádání kinematografických představení byly zřízeny zvláštní budovy a provedeny investice, jež trvalé ochrany potřebují, ba ji požadovati mohou a musí, nemají-li být existence a majetek uvrženy v nebezpečí. Udělování licencí na termíny skýtá jen malou anebo docela žádnou ochranu.

2) Nové koncesse na dobu několika let nemají býti udělovány. Když se zamýšlí pro některé místo udělit licenci, mohlo by k posouzení příslušných poměrů a existenční možnosti slyšáno býti dobrozdání spolku majitelů kinematografů, jak se také v jiných živnostenských odvětvích před udělením koncesse skutečně děje. Tím by se zabránilo přespočetnému vydání licencí.

3) Censura má býti vykonávána jen státními orgány, bez cizích vlivů a censurních poradců.

Pouze státní censure lze věnovati nejplnější důvěru, jelikož v tomto případě netřeba se báti uplatnění zájmů jednotlivcových ani přehmatů.

4) Zákaz školám, jež například vyslovila slavná zemská školní rada, měl by být zrušen pro filmy a programy, jež byly se zřetelem na děti censurovány. Kdyby tento zákaz pro školní děti byl ponechán v platnosti, bylo by to vlastně v rozporu s ministerským nařízením o censure filmů, které se zřetelem na děti zvláště se zkoumají. Majiteli kinematografu musí býti po provedené státní censure dovoleno, aby mohl příslušné způsobilé obrazy předváděti i pro děti; školní zákaz {překází mu v této státně opatřené možnosti}^a.

5) § 23. ministerského nařízení ze dne 18. září 1912, dle něhož se dětem a mládeži do 16 let návštěva kina po 8. hodině večerní zakazuje, měl by býti úplně zrušen anebo přinejmenším zmírněn. Zůstane-li tento paragraf zachován, znemožní se venkovským dětem a mládeži návštěva biografu téměř docela, poněvadž jak statisticky výše dokázáno v cifrách, 58 % venkovských kinematografů je nuceno pořádati jen večerní představení.

6) Ostré hroty stavebních ustanovení dle nového ministerského nařízení měly by vždy přizpůsobiti se místním poměrům a tím býti vydatně zmírněny; v opačném případě bude provozování živnosti často úplně podvázáno.

7) Ku všem komissím v kinematografických podnicích měli by býti přibíráni praktičtí znalci kinematografického oboru. Žádost, týkající se tohoto bodu, byla c. k. ministerstvu vnitra už podána.^b

V příčině všech okolností zde uvedených vznášíme [k vysoké vládě uctivou prosbu]^c, aby je podrobila dobrotivému uvážení. Kinematografie je dnes už průmyslem, jenž se těší úctě, neboť dobyl si světa a zasluhuje úřední ochrany nejplnější měrou. Doufáme pevně, že náš projev na vysokém místě, kamž je adresován, dojde pochopení a uznání.

- a – proložená sazba
b – tučným písmem
c – tučným písmem

1) Ve dnech 16. – 18. dubna 1912 uspořádalo ministerstvo vnitra ve Vídni ústní anketu, na níž všechny zainteresované skupiny diskutovaly věcnou stránku připravovaného ministerského nařízení.

3.

1913, jaro, Praha. – Pamětní spis moravské a slezské sekce Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku adresovaný vídeňským centrálním úřadům. Memorandum líčí situaci kin ve zmíněném regionu po vydání ministerského nařízení č. 191/1912 o pořádání veřejných kinematografických představení a navrhuje konkrétní změny některých jeho ustanovení.

Pamětní spis
sekce Morava a Slezsko Říšského svazu
majitelů kinematografů v Rakousku
podaný
vysokému c. k. ministerstvu vnitra
a
vysokému c. k. ministerstvu veřejných prací.

Sekce Morava a Slezsko Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku si dovoluje, s vynecháním podřadných bodů stížností, předložit vysokým úřadům soupis závažně pociťovaných nesnází, které byly způsobeny ministerským nařízením, jež vstoupilo v platnost dnem 1. ledna 1913.

Vůbec nechceme popírat, že vysoké úřady při vydání výše zmíněného ministerského nařízení byly prodchnuty těmi nejlepšími úmysly a že byly vedeny snahou o nalezení střední cesty, jež by sjednotila různorodé rozporné zájmy, které byly vyjádřeny v anketě v dubnu 1912.

Bohužel ale ustanovení ministerského nařízení citelně zasáhla zájmy majitelů kinematografů a z mnoha stran se množí stížnosti, které poukazují na živoření, ba v mnoha případech na úplné zničení podniků, které jsou beztak silně utlačovány.

Hlavní příčina škodlivých následků, které majitelům kinematografů v důsledku ministerského nařízení vznikly, musí být zřejmě spatřována v tom, že vícekrát jmenované nařízení bylo vydáno pro rozsah celé monarchie, aniž by se bral ohled na rozličné protiklady, jako je zejména velkoměsto a provincie. V ministerském nařízení tedy nalezneme jednotlivá ustanovení, která podřývají existenci kinematografických podniků v provinčních městech.

V tomto ohledu poukazujeme zejména na § 23 nařízení, kterým se mladistvým povoluje vstup pouze na představení, jejichž obsah byl prohlášen za vhodný pro mládež a zakazuje se přístup po 8. hodině večerní. Toto ustanovení pro provincii znamená velké poškozování kinematografických podniků.

Jak je vysokým úřadům zřejmě známo, nemůže většina provinčních kinematografických podniků své provozovny otevírat každý všední den, protože příslib ve všedních dnech je tak malý, že by se nedaly pokrýt režijní náklady.

Majitelé provinčních kin jsou tedy odkázáni na hraní o sobotách a nedělích, zatímco v ostatní všední dny se hraje jen naprosto zřídka a když, tak po 8. hodině večerní, protože podniky jsou odkázány většinou na poptávku pracujících a s ohledem na obvyklý konec pracovní doby se představení nedá zahájit před 8. hodinou večerní.

Vezmeme-li v úvahu, že právě mladiství obyvatelé tvoří velký kontingent návštěvníků kinematografických podniků, pak snad není zapotřebí žádných dalších rozborů pro to, jak závažným způsobem jsou podniky ustanovením § 23 ministerského nařízení postiženy. Ustanovení musíme označit jako tvrdé také proto, že mladiství mohou a smějí být zaměstnáváni v továrnách a živnostech, naproti tomu se těm samým bere možnost si večer po vykonané práci dopřát odpočinku návštěvou kinematografického podniku.

Podobná tvrdost ke kinematografickým podnikům, která není okolnostmi ospravedlněna, je obsažena v § 24 ministerského nařízení, který povolovacím úřadům umožňuje při udělování licencí zakázat představení v určitou hodinu s ohledem na konání bohoslužby.

Majitele kinematografického divadla jistě nenapadne v nábožensky založeném kraji hrát v době bohoslužby, protože by na sebe přivolal nevoli obyvatelstva. Oproti tomu může být zákaz ve městech a větších průmyslových oblastech doprovázen těmi nejostřejšími účinky, neboť, jak známo, velká část obyvatelstva bohoslužbám nepřivykla a zdá se sporné, zda mravním požadavkům národa neprospěje více, když bude např. v kinematografických podnicích poskytnuta možnost pro uvedení vážného nebo poučného představení, než když se lidé budou v hostincích oddávat alkoholismu nebo zhoubným hrám.

V souvislosti s těmito vývody nechť je poukázáno i na to, že při cenzurování filmu se někdy uplatňují vlivy, na které by se ve všeobecném zájmu neměl brát ohled. Opětovně musí být vyzdvihnuta nespravedlnost, která spočívá v tom, že mládeži smí být bez omezení povolována návštěva divadla, ačkoliv právě v něm jsou notoricky předváděny kusy, které musí být označeny za přímo nemorální a jejichž účinek ještě výrazně zvyšuje mluvené slovo.

Přestože ještě nikdy učitelský sbor a školní úřady nevydaly zákaz pro návštěvu divadla, zakazují často návštěvu kinematografických podniků, ačkoliv filmy přece podléhají úřední kontrole, je tudíž dána záruka, že nemorální představení nemohou být vůbec nabízena.

Tyto zákazy jsou také v přímém rozporu se záměrem, vyjádřeným ministerským nařízením, cenzurovat filmy pro školní představení a toto ustanovení by postrádalo jakéhokoli významu, kdyby úřady bývaly vůbec chtěly žákům návštěvu kin zakázat.

Zvláštní podnět ke stížnostem dává také praxe uplatňovaná při udělování licencí. Ne vždy jsou k propůjčení licencí směrodatné věcné požadavky. Velmi často je udělena licence bez ohledu na místní poměry. V poslední době se často stává, že pod pláštíkem podporování obecně prospěšného podniku je licence udělena spolkům, ačkoliv tyto spolky zcela jistě disponují jinými prostředky, než způsobovat zostřením konkurence stávajícím kinům materiální újmu.

Při udělování licencí se často naprosto nedbá na to, že udělení nové licence pro stávající provozovnu častěji znamená úpadek, protože nový podnik může být vybaven lépe a tímto způsobem může publikum více přitahovat. Lze zaznamenat případy, kdy existence dříve velmi navštěvovaných kin byla novou licencí otřesena či úplně podkopána.

Pokud vezmeme v úvahu, že mnohý majitel kina do svého podniku investoval značný kapitál, někdy vložil dokonce celé své jmění, pak samo od sebe vyplývá, jak závažný význam náleží udělování nových licencí dosavadním majitelům kin.

Mělo by se tedy stát normou, že před udělením nové koncese bude vždy vyžádán posudek předsednictva svazu kinematografů, příp. znalecké vyjádření vedení sekce v korunních zemích, protože tyto korporace jsou povolány k ochraně dosavadních majitelů kin.

Bylo by také velice výhodné, aby se vyřídila regulace otázky kočovných licencí, kdy by při udělování nových licencí pro oblasti, které ještě nejsou obsazeny kinematografickými divadly, byla v první řadě zohledněna putovní kina, která se nachází ve velké nouzi a dostala tak možnost se stabilizovat.

Co se ale týče licencí pro dosavadní majitele kin, měly by se časově omezené licence změnit v časově neomezené. Časově ohraničená licence neznamena, ani při zachování všech zákonných a úředních předpisů, pro jejího držitele žádnou jistotu, že se bude moci těšit nerušenému zachování podniku. Pokud vezmeme v úvahu, že jak úřední předpisy, tak náklonnost publika k provozovně kinematografického podniku si vyžadují vybudování velmi nákladných prostor, aparatur atd., pak by snad mohlo být přání, aby se s majiteli kin nezacházelo hůře než s majiteli koncesovaných živností, kterým je rovněž propůjčována pouze časově neomezená koncese, uznáno za oprávněné.

Zvláštním podnětem pro vznesení stížnosti jsou stavebně policejní předpisy, se kterými se počítá v ministerském nařízení. Ohledně těchto předpisů by měl být úřadům udělen příkaz, aby loajálním způsobem vycházely vstříc majitelům kinematografických podniků. Zatímco při novém budování kinematografických podniků se předpisům učiní zadost snadno, setkávají se adaptace stávajících kinosálů ve smyslu zákonných předpisů s těmi největšími, někdy dokonce nepřekonatelnými těžkostmi. Pokud takové obtíže nastanou, měly by být úřady instruovány v tom smyslu, aby nevyžadovaly doslovné následování ministerského nařízení, ale aby za skutečných poměrů učinily rozumný kompromis, nalézající se v mezích dosažitelného a možného.

Ani zde by se nemělo zapomínat, že do stávajících podniků byl investován tu a tam významný kapitál, že je většinou úplně vyloučeno v krátké, úřadem stanovené době provést odpovídající změny a že se majitelům kin také často nedostává možnosti opatřit si v relativně krátké době onen nikoliv nevýznamný kapitál, který je potřebný pro opravy a adaptace.

Také by zde mělo být poukázáno na jeden velmi závažný nedostatek. Místní úřady často zařazují stavební změny ve smyslu ministerského nařízení pod hlavičku bezpečnostní policie, někdy tato nařízení ještě v oblasti jejich působnosti zostrhují a vznášení stížností, zejména ve městech, ve vlastních stanovách ještě odmítají z toho důvodu, že proti ustanovením, která byla vydána z pozice bezpečnostní policie, je právní postup vyloučen.

Když shrneme výše uvedené stížnosti, pak z nich vyplynou následující požadavky, které by měly být podrobeny laskavým ohledům:

1. § 23 ministerského nařízení by měl být zrušen nebo alespoň omezen takovým způsobem, že osobám nad 14 let by měla být umožněna návštěva kina i po 8. hodině večerní.
2. Od omezení ohledně konání představení s ohledem na bohoslužby by se mělo upustit.
3. Mělo by se působit tím směrem, že by se školním úřadům nařídilo, aby upustily od speciálních zákazů dětem školou povinným ohledně návštěvy kinematografického podniku.
4. Ustanovení ministerského nařízení pro stavební úřady musí být odpovídajícím způsobem zmírněna a zejména musí být vyjádřeno, že má být přenecháno místním úřadům, zda připustí místním poměrům odpovídající úlevy, přičemž pro posouzení přípustnosti budou přizváni členové sekce svazu kinematografů.
5. Nové koncese by pokud možno neměly být udělovány v místech, kde licence již byly uděleny, a zásadně po vyžádání znaleckého vyjádření říšského svazu, příp. sekce.
6. Stávající koncese by měly být uděleny na neomezenou dobu.
7. Cenzura by měla být prováděna pouze státními orgány, bez cizích vlivů a v moderním duchu.

AVA, *Ministerium des Innern 1848 – 1918 (Allgemein)*, k. 2174, čj. 30093/1913.

4.

1913, 29. květen, Vídeň. – Rezoluce přijatá na protestním shromáždění majitelů kin svolaném předsednictvem Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku. Rezoluce požaduje dočasné zastavení dalšího vydávání nových licencí pro pořádání veřejných kinematografických představení a protestuje proti ustanovení § 5 nař. č. 191/1912 ř. z., podle něhož mají být při licenčním řízení preferovány korporace sloužící obecně prospěšným účelům.

Rezoluce.

Dnes, 29. května 1913, shromáždění interestenti z oboru kinematografů se jednohlasně usnesli, že se obrátí na vysoké c. a k. ministerstvo vnitra s prosbou o zastavení dalšího vydávání licencí pro pořádání kinematografických představení na dobu jednoho roku a o zrušení zejména ustanovení § 5 ministerského nařízení z 18. září 1912, podle kterých se spolkům nebo korporacím, které slouží obecně prospěšným účelům, má dostat při vydávání licencí zvláštních ohledů.

Tuto prosbu shromáždění odůvodňují tím, že pozice majitelů kinematografů v Rakousku se v důsledku vydání mnoha nových licencí již dnes stala tak tristní, že sotva polovina stávajících podniků je schopna pokrýt svou režii a řada majitelů kin v Rakousku stojí před hospodářským zhroucením. Další vydávání licencí by si vyžádalo další oběti a nejen, že by se tak definitivně ztratily miliony investovaného kapitálu, ale nové licence by vystavily četné existence úplnému úpadku. V tomto případě by nešlo pouze o existenci několika set majitelů kinematografů, ale o tisíce osob, které díky existenci těchto kinematografických podniků našly živobytí. Co se ale týče konkurence, vytvořené na základě ustanovení § 5, pak nás zkušenost poučila, že kinematografické podniky vzniklé díky spolkovým licencím jen z malé části slouží těm účelům, kterým vlastně měly sloužit a že § 5 je zneužíván v první řadě soukromými spekulanty, kteří se opevnili pod jménem obecně prospěšných spolků. Tím však nebyla porušena jen zákonná ustanovení,

skoro ve všech případech tím nejhrubším způsobem, ale nesvědomitými spekulanty, kteří chtěli shrábnout honoráře za zprostředkování, byl ohrožen cizí kapitál. Většina stávajících spolkových kinematografů totiž v důsledku vysokých nákladů, neodborného zřízení a často zcela neslýchaných dohod, není životaschopná. Konec většiny podniků tohoto druhu tedy bude představovat odprodej novým podnikatelům, kteří pak tato kina získají za cenu, která je nepoměrná s investovaným a ztraceným kapitálem. Ostatně změna § 5 ministerského nařízení z 18. září 1912 se jeví o to nutnější, že je zcela vyloučeno, aby se spolky, které sledují obecně prospěšné účely, směly pouštět do odvážných spekulací takového druhu, jaký představuje právě zřízení kinematografického divadla.

Shromáždění majitelé kinematografů od úsudku vysoké vlády očekávají, že vyslyší tuto jistě oprávněnou prosbu, aby až do doby možného vyrovnání mezi poptávkou a počtem stávajících kinematografických divadel nevydávala nové licence a zrušila ustanovení § 5 ohledně spolkových licencí.

AVA, *Ministerium des Innern 1848 – 1918 (Allgemein)*, k. 2174, čj. 22453/1913.

5.

1913, 29. květen, Vídeň. – Rezoluce přijatá na protestním shromáždění majitelů kin svolaném předsednictvem Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku. Rezoluce požaduje, aby zemské úřady akceptovaly vídeňskou cenzuru jako ústřední říšskou cenzuru a aby její verdikty měly celorakouskou platnost.

Rezoluce.

Protestní shromáždění Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku, uspořádané 29. května 1913, konstatuje za nejčilejšího politování všech příslušníků oboru, že ustanovení výnosu pro kinematografy ohledně cenzury filmů nebylo používáno ve smyslu, který byl jednomyslně vyjádřen všemi faktory. Pět měsíců, které uplynuly od nabytí platnosti nařízení pro kinematografy nás přesvědčilo, že jsme, tak jako doposud, vystaveni nahodilostem, které znemožňují nerušený vývoj našeho průmyslu. Doufali jsme, že přesně určené normy nového nařízení učiní přítrž všem svévolím, a počítali jsme s tím, že idea říšské cenzury, samotnými úřady uznaná jako jediná rozumná, bude v praxi prováděna. Protože tomu tak není, musíme se na vysoké c. k. ministerstvo vnitra znovu obrátit s nejtrvalejší prosbou, aby ministerstvo podrobilo revizi nařízení pro kinematografy, které vstoupilo v platnost 1. ledna 1913, také ohledně cenzury, a poukazujeme zejména na § 21, který říká, že cenzura filmů probíhající ve Vídni má být bezpodmínečně uznávána také ostatními zemskými úřady. Protože takto u povolovacích úřadů mimo Vídeň chybí cenzurnímu poradnímu sboru jakákoliv příležitost pro uplatnění, měl by být § 16 logicky změněn tak, aby jmenování cenzurního poradního sboru muselo probíhat pouze pro Vídeň.

Příslušníci filmového oboru s důvěrou doufají, že jejich žádosti bude vyhověno tím spíše, že některé zemské úřady, které i doposud otevřeně vídeňskou cenzuru uznávaly, s ní měly ty nejlepší zkušenosti.

AVA, *Ministerium des Innern 1848 – 1918 (Allgemein)*, k. 2174, čj. 22453/1913.

6.

1915, 2. březen, Praha. – *Dopis Spolku českých majitelů kinematografů v král. Českém ministerstvu vnitra ve Vídni. Majitelé kin navrhuji, aby bylo pořádání veřejných kinematografických představení prohlášeno za koncesovanou živnost s použitím § 24 živnostenského řádu.*

„Spolek českých majitelů kinematografů v král. Českém
se sídlem v Praze.“

Vázání po živnostensku provozovaného
pořádání kinematografických představení
u použití předpisů § 24. ř. ž. na koncessi.

V Praze, dne 2. března 1915

[Vysoké c. k. ministerstvo vnitra ve Vídni!]^a

V účtě podepsaný Spolek českých majitelů kinematografů v král. Českém se sídlem v Praze, jehož účelem jest hájiti zájmy svých členů, majitelů to kinematografů v král. Českém, klade uctivou prosbu:

Vysoké c. k. ministerstvo vnitra račiž ve shodě s vysokým c. k. ministerstvem obchodu, pokud se týče i ve shodě s vysokým c. k. ministerstvem veřejných prací, u použití předpisů § 24. ř. ž.¹⁾ po živnostensku provozované pořádání kinematografických představení všeho druhu všeobecně vázati na koncessi.

Uctivou tuto prosbu klade žádající spolek ve snaze dáti po živnostensku provozovaným podnikům svých členů pevnějšího základu a zabezpečiti jim lépe ochranu jich práv při správném a řádném plnění všech povinností.

Každý majitel po živnostensku provozovaného podniku pořádání kinematografických představení musel do podniku svého investovati značný kapitál a musel s velice značným nákladem zříditi si způsobilou provozovnu. Značný náklad se zřízením, jakož i se zařízením způsobilé provozovny možno jest uhraditi teprve po mnohaletém působení a ne za dobu jednoho až tří roků, na kterou dobu se nyní licence udílí. Není zajisté závidění hodnou situace, v níž každý majitel kinematografické licence se ocitá, když doba, na kterou licence byla udělena, dochází a on tone v nejistotě, podaří-li se mu licenci na další období opět obdržeti, anebo ne. Situace to zajisté velice tesklivá, když hrozí nebezpečí, že značný, namnoze jediný majetek podnikatele bez jakékoliv jeho viny neb bez jakéhokoliv jeho provinění může býti znehodnocen a ba takřka ztracen.

Koncessováním podniků byla by nejistota tato odstraněna a majitel koncesse bude se moci klidně podniku svému a jeho zvelebování věnovati a klidně budoucnosti vstříc hleděti. I z ohledů veřejných bude jen s prospěchem, bude-li živnostenské provozování kinematografických představení podrobena jako živnost koncessovaná zákonným předpisům řádu živnostenského.

Prospěšným bude to pro majitele koncessí kinematografických i z té příčiny, že bude jim možno dle obvodů jednotlivých obchodních a živnostenských komor utvořiti si svá odborná živnostenská společenstva, v nichž budou míti možnost náležitě hájiti odborné zájmy svých živností.

Majitelé po živnostensku provozovaných podniků kinematografických, jichž jest v království Českém přes půldruhého sta a kteří jsou značně poplatní a řádně plní zákonné povinnosti své v každém ohledu, očekávají s určitostí, že bude jich oprávněné prosbě za vázání živnosti jejich na koncesi ve smyslu předpisů řádu živnostenského vyhověno a tím živnost jejich na pevný základ položena a značné jmění do živnosti investované náležitě zabezpečeno.

Žádost téhož znění podává se současně na vysoké c. k. ministerstvo obchodu.

„Spolek českých majitelů kinematografů v král. Českém
se sídlem v Praze.“

[Václav Koubíček]^b
jednatel

[Richard Baláš]^c
předseda

[razítko spolku]

AVA, f. Ministerium des Innern 1848 – 1918 (Allgemein), k. 2175, čj. 58350/1915.

a oslovení psáno proložené a strukturovaně ve čtyřech řádcích
b-c – vlastnoruční podpis

1) § 24 živnostenského řádu z roku 1907 zplnomocňoval vládu, aby v případě potřeby podrobila koncesi i jiné živnosti, než jaké jsou vyjmenovány v § 15 ž. ř.

7.

1915, říjen, Opava. – Dopis slezské sekce Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku ministerstvu vnitra ve Vídni. Majitelé kin navrhuji, aby se pořádání veřejných kinematografických představení změnilo na koncesovanou živnost.

Sekce Slezsko Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku v Opavě, zastoupená předsedou Josefem Tschamlerem, majitelem kinematografu v Opavě, Wagnerova ulice

Vázání po živnostensku provozovaného
pořádání veřejných představení
prostřednictvím kinematografu na koncesi
za použití předpisů § 24 odst. 1 a 2 ž. ř.

Opava, dne 13. října 1915

Vysoké c. k. ministerstvo vnitra ve Vídni!

V hluboké úctě podepsaná sekce Slezsko Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku se sídlem v Opavě, která má za cíl podporovat zájmy německých majitelů kinematografů ve Slezsku, se obrací s nejoddanější prosbou:

Vysoké c. k. ministerstvo vnitra ve shodě s c. k. ministerstvem veřejných prací nechť ráčí za použití předpisu § 24 ž. ř. vázat po živnostensku provozované pořádání kinematografických představení na koncesi.

Tuto poníženou prosbu vznáší žádající sekce s úmyslem postavit živnostensky provozované podniky svých členů na pevnějším základě a zajistit jim dostatečnější zachování jejich práv za přesnějšího a řádného plnění všech jejich povinností.

Každý majitel živnostensky provozovaného podniku pro pořádání kinematografických představení byl nucen investovat do svého podniku značný kapitál a velkými náklady musel zřídit vhodnou provozovnu.

Vysoké náklady, spojené se zřízením a zařízením, lze amortizovat pouze za dlouholetého obchodního provozu, a nikoliv během jednoho až tří let, na kteroužto dobu jsou v současné době licence udělovány. Situace, do které je každý majitel kinematografu uveden při blížícím se vypršení platnosti licence, není v žádném případě záviděníhodná, protože nad majitelem kina se vznáší nejistota, zda se mu podaří získat licenci na další období. Je to opravdu těžká situace, když podnikateli bez jeho zavinění a aniž by se v jakémkoliv směru zadlužil, hrozí nebezpečí znehodnocení, ba takřkajíc ztráta značného, ba v mnohých případech dokonce jediného jmění.

Tato nejistota podniků by se odstranila vázáním na koncesi a držitel koncese by se tak mohl v naprostém klidu věnovat svému podniku a jeho náležitému rozvoji a svému vzrůstu a klidně by mohl hledět vstříc budoucnosti.

Také kvůli veřejným ohledům by bylo výhodné, kdyby se živnostenské provozování kinematografických představení jakožto koncesovaná živnost podrobovalo zákonným předpisům živnostenského řádu.

Pro držitele koncesí to bude výhodné také z toho důvodu, že jim tak bude umožněno tvořit vlastní odborná společenstva ve stávajících okresech obchodní a živnostenské komory, ve kterých budou moci lépe a řádněji obhajovat práva odborníků jejich živnostenského podnikání.

Majitelé po živnostensku provozovaných kinematografických podniků, kteří ve značně vysoké míře podléhají daňové povinnosti a kteří své zákonné povinnosti a závazky v každém ohledu přesně dodržují, s důvěrou očekávají, že jejich oprávněné prosbě o vázání jejich živnostenského podnikání ve smyslu předpisů živnostenského řádu na koncesi bude vyhověno a že jejich živnostenské podniky tak budou postaveny na pevnější bázi a jejich značný kapitál, který do podnikání investovali, bude přiměřeně zajištěn.

Žadatel si dovoluje v příloze připojit návrh příslušného ministerského nařízení¹⁾ a vznáší další náležitou prosbu:

Vysoké c. k. ministerstvo vnitra ve shodě s vysokým c. k. ministerstvem obchodu a vysokým c. k. ministerstvem veřejných prací nechť ráčí za použití předloženého návrhu v záležitosti vázání po živnostensku provozovaného pořádání veřejných představení prostřednictvím kinematografu na koncesi, o které usilujeme, zahájit předepsané řízení.

Žádost, která je shodná s tímto zápisem, bude současně doručena vysokému c. k. ministerstvu obchodu.

Sekce Slezsko Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku, Opava.

jednatel:
[Hans Dorasil]^a

předseda:
[Jos. Tschamler]^b

[razítko]

AVA, f. Ministerium des Innern 1848 – 1918 (Allgemein), k. 2175, čj. 58350/1915.

a-b – vlastnoruční podpis

1) Příloha s návrhem nařízení nebyla prozatím nalezena.

8.

1918, 11. září, Praha. – Návrh osnovy nového nařízení o pořádání kinematografických představení, který podal spolu se zdůvodňujícím průvodním dopisem Spolek českých majitelů kinematografů v král. Českém ministerstvu vnitra ve Vídni. Podstatou návrhu je koncesování kinematografické živnosti.

Vysoké c. k. ministerstvo vnitra ve [Vídni.]^a

Spolek českých majitelů kinematografů v král. Českém již podvakrát vznesl k vysokému c. k. ministerstvu vnitra snažnou žádost o koncesování živností kinematografických, a to dne 2. března 1915 a 16. června 1916.¹⁾

Po uplynutí dvou let dovoluje si svoji snažnou žádost opakovati a současně podati [návrh osnovy]^b, jak po nabytých zkušenostech posledních dvou let se jeví.

V předložené osnově dovoluje si akcentovati,

- 1) aby podniky kočovné nebyly dále rozmnožovány, nýbrž jejich počet postupným přetvořováním v podniky stálé, s pevným stanovištěm byl zmenšován,
- 2) aby pojem osobního provozování nebyl zaměňován s osobní činností v podniku,
- 3) aby kinooperatéri byli zkoušeni komisí ze společenstva majitelů kinematografů za přítomnosti vládního komisaře,
- 4) aby censura [byla] prováděna analogicky s censurou divadelní,
- 5) aby zákaz návštěvy týkal se pouze dětí školou povinných, průvodu rodičů postrádajících,
- 6) aby při stejném způsobu censury nebyly na kinematografy činěny větší nároky nežli na divadla.

V případě pak, že by vysoké c. k. ministerstvo vnitra na ten čas vidělo nemožným v nejbližší době uzákonění koncesování živností kinematografických provést, vznášíme k němu snažnou prosbu, aby alespoň v některých bodech svoje nařízení ze dne 18. září 1912 ř. z. l. 191 provést ráčilo, respektive příslušnými pokyny toto nařízení doplnilo v tom směru,

- 1) aby prodlužování licencí veleslavné c. k. místodržitelství v král. Českém neudílelo na dobu kratší tří let,
- 2) aby majitelům cestovních licencí byla vykázána pevná stanoviště a těm, kteří řádné stálé provozovny opatřiti si nemohou, aby místní c. k. úřady (okresní hejtmanství) nečinily překážky v provozování, jestliže z vážných důvodů jinam přesídliti nemohou.

K těmto přechodným požadavkům nucen podepsaný spolek následujícími okolnostmi:

- ad 1) Ve všech ostatních korunních zemích rakouských vykládá se nařízení vysokého c. k. ministerstva vnitra ze dne 18. září 1912 ř. z. l. 191, § 1. odst. 3 v ten smysl, že stávající licence prodlužovány jsou zpravidla [na jeden rok]^e (!), a tak se mnohdy stává, že ano zdejší c. k. místodržitelství přetížené pracemi jinými nemohlo vyřídit žádost za prodloužení licence; žadatel, nemaje ještě vyřízení své žádosti v ruce, musí pomýšleti na nové, následující prodloužení svojí licence. Tato ustavičná nejistota, tížící majitele licence kinematografické, zajisté nikterak neodpovídá exponovanému postavení a poplatnosti jeho.
- ad 2) Majitelé licencí cestovních podniků dání jsou obzvláště v nynější době úplně ve psí, neboť ač několikrát jim bylo dáno ujištění, že při zřizování podniků stálých na prvním místě jim, dosud kočujícím, dána bude přednost, aby se mohli trvale usaditi, se tak neděje, naopak zřizováním nových, stálých kinematografů spolkových a městských po venkově stále se okruh jejich působení úží. Doprava a přeprava pak stále jest obtížnější, ba nemožnější. A dosáhne-li některý cestovní kinematograf konečně místa, závisí to na dobré vůli správce tamějšího zeměpanského úřadu, zda a jak dlouho jej tam ponechá představení pořádati. Ba byl nám oznámen případ, kdy majiteli licence bylo v poslední chvíli před zahájením představení zakázáno představení započítí.

Proto podepsaný spolek žádá důtklivě:

Vysoké c. k. ministerstvo vnitra račiž prozatím, nežli skutečně bude koncesování živností kinematografických, veleslavnému c. k. místodržitelství v Praze dáti pokyn, aby stejně, jako se děje v ostatních zemích Rakouska, také v království Českém prodlužování licence dělo se nejméně [na tři roky]^d a v tomže smyslu račiž svoje nařízení ze dne 18. září 1912 ř. z. l. 191, § 1. odst. 3. změnit tak, že by znělo:

Licence udílí se na dobu 1 – 3 roků. Po uplynutí této doby při bezvadném provozování ze strany majitele licence, prodlužuje se licence na žádost jeho vždy na dobu nejméně pěti roků.

Pokud se pak bodu 2. týče, račiž v zájmu lidskosti, na ochranu již tak dost zbědovaného stavu majitelů kočovních licencí správcům c. k. okresních hejtmanství uložit, aby těmto cestovním podnikům, pokud nebudou jim vykázána pevná stanoviště, nebylo činěno překážek v provozování, zvláště pak, nacházejí-li se v místě, které jim existenční

podmínky zajišťuje, aby doba pobytu tohoto nebyla libovolně omezována nebo zkracována, naopak aby vysoké c. k. ministerstvo ustanoviti ráčilo, že

kočovné podniky mohou se v přechodném svém stanovišti umístiti na dobu 6 měsíců, kterážto lhůta jim dle dobrého zdání c. k. okresního hejtmanství až na dobu 12 měsíců prodloužena býti může.

V důvěře, že vysoké c. k. ministerstvo vnitra naše snažné žádosti blahovolně uváží a jim vyhoviti ráčí, znamenáme za

[Spolek českých majitelů
kinematografů v král. Českém
v Praze.]^e

[Václav Koubíček
jednatel]^f

[K. L. Klusáček
místopředseda]^g

[Osnova]^h

Nařízení ministra obchodu ve shodě s ministrem vnitra a s ministrem veřejných prací ze dne 191, čís. ř. z., jímž pořádání veřejných představení kinematografem prohlašuje se za živnost koncesovanou.

Na základě § 24., odstavce 1. a 2. a § 57. odstavce 3. živnostenského řádu nařizuje se takto:

[Oddíl. I.
Koncesse.]ⁱ

§ 1.

[O potřebě koncesse.]^j

Pořádání veřejných představení kinematografem váže se na koncesi.

§ 2.

[Nabývání a druhy koncesse.]^k

Práva na koncesi živnosti kinematografické nabývají všichni dosavadní majitelé licencí v tom rozsahu, jak ji dosud provozovali, tj. buď

a) v pevných stanovištích, nebo

b) jako kočovné podniky, vázané na určitá místa nebo obvody ve správním území povolujícího úřadu.

Počet dosavadních podniků kočovných nebudiž rozmnožován, naopak budiž přihlíženo k tomu, aby postupem doby přeměněny byly v podniky s pevným stanovištěm.

Práva na nové koncesse nabýti lze žádostí u povolujícího úřadu (§ 4.) na základě dobrozdání obecního úřadu v dožadovaném stanovišti, jakož i na základě dobrozdání místního společenstva (§ 5.)

§ 3.

[O rozsahu koncesse.]^l

Koncesse zavírá v sobě právo:

- 1) předváděti přírodní a vědecké snímky, jakož i události ze skutečného života,
- 2) předváděti kinematografické obrazy všeho druhu, tedy vedle námětů předchozích také takové, které byly uspořádány za účelem kinematografického představení (kupř. dramata, veselohry ap.).

V obém případě zahrnuje v sobě koncesse kinematografická právo doprovodu s hudbou.²⁾

§ 4.

[Povolující úřad.]^m

Koncessi udílí politický zemský úřad, v jehož správním obvodu představení mají se pořádati.

§ 5.

[Kterak se přihlíží k žádostem za koncessi.]ⁿ

K dosažení koncesse vyžaduje se kromě obecných podmínek k samostatnému provozování živností, spolehlivosti, bezúhonnosti a zvláštní způsobilosti uchazečovy, spočívající v průkazu obecného vzdělání ku provozování této živnosti postačitelého.

Při rozhodování o žádosti za koncessi buď přihlíženo k počtu povolených již podniků stejného druhu, ku potřebě, aby byly rozmnoženy, a k místním poměrům. Zpravidla buď přihlíženo k tomu, aby na každých 20 000 obyvatelů připadl toliko jeden podnik a aby každá jednotlivá provozovna byla od druhé nejméně 300 metrů vzdálena.

Před udělením koncesse k podniku s pevným stanovištěm má úřad slyšeti obec, v níž stanoviště podniku se nachází, a v místech, kde se státní policejní úřady nacházejí, vyslechnouti také úřady tyto. Mimoto jest před udělením koncesse o podané žádosti vyrozuměti co do místa příslušné společenstvo s vyzváním, aby podalo případné dobré zdání ve lhůtě nejdéle 14t denní.

Udělí-li se žádaná koncesse bez ohledu na námitky obce, přísluší jí – pokud nejedná se pouze o změnu v osobě koncessionáře v téže provozovně – odvolati se do 14 dnů po vyrozumění k úřadu vyššímu za účinku odkladného.

V téže lhůtě přísluší právo odvolací se stejným účinkem také společenstvu, když své dobré zdání včas podalo a když koncesse (pokud nejedná se o změnu v odstavci předěšlém vyznačenou), proti návrhu jeho udělena byla.

Z dvojího stejného rozhodnutí dále se odvolati nelze.

§ 6.

[O dalších podmínkách koncesse a o zásadách provozovacích.]^o

Udělení koncesse jest na tom závislým, že provozovací pomůcky vyhovují požadavkům zdravotní, stavební, požární a bezpečnostní policie a že při podnicích s pevným stanovištěm prokáže se způsobilost provozovny.

Provozování ve spojení s živností hostinskou a výčepnickou není dovoleno; naproti tomu jest přípustno zřizovati buffety v takových podnicích, kde to vedlejší prostory dovolují.³⁾

Požadavky, které dlužno činiti u provozovacích pomůcek, zejména u přístrojův a provozovny v příčině stavební, požární a bezpečnostní policie, uvedeny jsou v příloze A ministerského nařízení ze dne 18. září 1912 čís. 191 ř. z.

§ 7.

[Osobní provozování.]^p

Jedné a téže osobě udělena býti může toliko koncesse jediná. Živnost provozovati jest zpravidla osobně majitelem koncesse. Z důležitých příčin může však politický úřad zemský schváliti, aby se živnost vykonávala zástupcem.

Schválení smí se uděliti jen tenkrát, je-li toho třeba vzhledem k majiteli koncesse, například získávají-li koncesse právnické osoby, nebo vyžadují-li to poměry jinak zvláštního zřetele zasluhující neb exekuce na podnik toho způsobu provozovacího vedená a v případech vyznačených v § 56 ř. ž.

Pojem úřadům zodpovědného zástupce nebudiž zaměňován s funkcí náměstka (ředitele nebo obchodvedoucího), kteří – jsou-li v tom kterém závodě nutnými – musí býti dohlédajícím úřadu majitelem podniku řádně hlášeni a příslušnými doklady jich fyzické i mravní způsobilosti doložena.

Pronájem (pachtování) koncesse se nepřipouští.

§ 8.

[Povinnost provozovací.]^q

Provozování nesmí býti zahájeno později než 12 (dvanáct) měsíců po doručení koncesní listiny a nesmí se přerušiti dále než po 12 (dvanáct) měsíců, jinak se koncesse odejme.⁴⁾

Závisí-li zahájení neb opětné zahájení podniku na dokončení úředně nařízených stavebních úprav, může povolující úřad prodloužiti lhůtu poměrům a okolnostem přiměřenou.

§ 9.

[O obsluze promítacího přístroje (oprávněný operátor).]^r

Promítací přístroj smí obsluhovati toliko operátor, který vykonal s úspěchem zkoušku o odborné svojí způsobilosti, může se o tom vykázati vysvědčením příslušné zkušební komise a má mimoto potřebnou spolehlivost a způsobilost po stránce mravní a fyzické.

K výkonu zkoušky jest třeba:

- 1) stáří nejméně 18 let,
- 2) průkazu nejméně jednoletého zaměstnání při promítacím přístroji v koncessovaném závodě neb odborné škole pod dozorem oprávněného operátora.
- 3) průkazu potřebné mravní spolehlivosti služebním vysvědčením neb úředním vysvědčením mravním a průkazu fyzické způsobilosti úředním lékařským vysvědčením.

Politický zemský úřad zřídí pro výkon zkoušky zkušební komisi sestávající z jednoho zeměpanského úředníka jako předsedy, jednoho zeměpanského odborného společenstva místního a ustanoví místo, kde se má zkouška konati. Tato opatření uveřejní se v zemském zákoníku.

Zkouška skládá se z ústního zodpovídání daných otázek a z praktického výkonu na zkoušku.

Neobstojí-li kandidát při zkoušce, může ji opakovati teprve po uplynutí doby dvou až šesti měsíců, kterou ustanoví zkušební komise. V tomto případě oznámí se jméno zkoušencovo všem ostatním povolujícím úřadům.

Výši útrat zkušební komise, včetně náhrady za námahu zkušebních komisařů (zkušební taxy) ustanoví zemský politický úřad. Zkušební taxu má předložit zkoušenec současně s průkazy v druhém odstavci uvedenými.

Operatér, který byl pro přestupky předpisů kinematografických třikrát policejně pokutován, proti kterému bylo zavedeno trestní řízení a pokud toto řízení trvá, jakož i ten, který byl pro trestný skutek jako kinooperatér odsouzen, ztrácí dle výše svého provinění buď na čas, anebo vůbec dalšího oprávnění. O tom, po návrhu společenstva, rozhoduje zemský politický úřad.

§ 10.

[O užívání dětí a mladistvých osob v podniku.]*

Děti a mladistvých osob před dokonáním 16. rokem věku nesmí se v podniku užívat.

§ 11.

[Vnější označení.]*

Majitel koncesse jest povinen užívatí přiměřeného vnějšího označení podniku. Zvolené označení musí obsahovati plné jméno majitele koncesse a musí býti uvedeno v žádosti za koncessi. Musí býti takové, aby byla vyloučena záměna s jinými, v témž území stávajícími podniky, rovněž i domněnka, jakoby šlo o lidumilný nebo vědecký ústav.

Označení uvede se v koncessní listině.

§ 12.

[Katastr koncessí.]*

Každý povolující úřad vede o koncessích ve svém správním obvodu katastr, jenž obsahuje následující rubriky:

- 1) Jméno a bydliště, u fysických osob (majitelů nebo zástupců dle § 7) rodná data, domovské právo a stav,
- 2) datum a číslo koncesse,
- 3) stanoviště podniku, u kočovných podnikův území, pro které byla koncesse udělena,
- 4) vnější označení podniku,
- 5) rozsah koncesse,
- 6) náměstek (obchodvedoucí)
- 7) poznámka.

Do katastru může v určité dny během úředních hodin každý nahlédnouti a opisy pořizovati.

[Oddíl II.

Censura.]*

§ 13.

[Povolení předváděcí.]*

K veřejnému předvedení každého obrazu jest potřebí schválení povolujícího úřadu.

Majitel koncesse nesmí předvésti žádného obrazu, o němž nemůže prokázati, že bylo povolení uděleno.

Veřejné předvedení obrazu smí nastati toliko pod úředně povoleným jeho označením.

§ 14.

[Předvedení na zkoušku.]^x

Aby bylo dosaženo předváděcího povolení, musí každý obraz povolovacímu úřadu kinematograficky býti předveden.

Censuru obstarává zeměpanský censurní úřad, jemuž přidělena censura divadelní.

Předvádění obrazů na zkoušku koná se v určité, povolujícím úřadem ustanovené a každému členu oznámené dny. Vadného promítacího stroje nesmí býti při předvádění na zkoušku používáno, a proto jest předsedovi komise dbáti toho, aby stížnostem v tomto směru pronešených vyhověl.

§ 15.

[Odepření předváděcího povolení.]^y

Povolení budiž odepřeno, když by výjev zakládal skutkovou povahu nějakého trestního činu, mohl ohrožovati veřejný pokoj a pořádek nebo přičil se slušnosti a dobrým mravům.

Kdyby předvedení, třeba nebylo podmínek v prvním odstavci uvedených, mohlo mít škodlivý vliv na mladistvé osoby po stránce mravní neb intelektuální, odepře se povolení ku předvádění při představeních, k nimž mají přístup děti školou povinné.

Důvody zamítnutí sděleny budou straně písemně, aby proti nim cestu rekursu nastoupiti mohla.

§ 16.

[Udělení předváděcího povolení.]^z

Povolení se udělí, není-li podmínek v § 15 odstavci 1. uvedených.

V povolení budiž vyřknuto, uznává-li se, že předvedení hodí se pro děti školou povinné (§ 15. odstavec 2.).

Povolení budiž žadateli dodáno ve lhůtě co nejkratší po předváděcí zkoušce ve formě censurního lístku. Když žadatel o to žádá, vyznačeno buď povolení na jeho útraty též na obraze samotném nebo ve spojení s ním způsobem, který usnadňuje co nejvíce možná průkaz v § 13. odstavci 2. předepsaný.

Povolení platí pro správní obvod úřadu, který je udílí a zanikne v pěti letech po doručení censurního lístku.

§ 17.

[Odvolání předváděcího povolení.]^{aa}

Povolení budiž odvoláno nebo obmezeno na předvádění s vyloučením dětí školou povinných, objeví-li se dodatečně, že by dle prvního neb druhého odstavce § 15. bylo bývalo odůvodněno povolení odepřítí.

§ 18.

[Censurní katastr.]^{bb}

U každého povolujícího úřadu vede se censurní katastr podle vzorce v příloze B ministerského nařízení ze dne 18. září 1912 č. 191 ř. z. obsaženého, ve kterém se zapisuje každé odepření a každé udělení předváděcího povolení. Vzorec censurního lístku (§ 16. odstavec 3.) má souhlasiti se vzorcem katastrového listu.

Odejme-li neb obmezí-li se předváděcí povolení, bude zápis vymazán neb obmezení vyznačeno.

Zápisy do katastru provedou se zároveň s odepréním, udělením, odnětím neb obmezením předváděcího povolení. Úplné odepréní, odnětí neb obmezení předváděcího povolení oznámí se všem povolujícím úřadům zasláním opisu katastrového listu.

Do katastru může každý v určité dny během úředních hodin nahlédnouti a opis sobě pořizovati.

§ 19.

[Kterak se přihlíží ku předváděcím povolením
v jiných správních územích uděleným.]^{cc}

Bylo-li předváděcí povolení pro některý obraz již v některém jiném správním území odepréno nebo uděleno a rozhodne-li úřad v témž smyslu, může od předvedení na zkoušku (§ 14.) býti upuštěno. V tomto případě buďte v katastru a v rozhodnutí vytknuta rozhodovací data druhého povolujícího pořadu, na nichž se rozhodnutí zakládá.

[Oddíl III.

Všeobecná a prováděcí ustanovení.]^{dd}

§ 20.

[Dozor ku představením.]^{ee}

Za účelem dozoru ku představením buďte v hledišti chována pohotově dvě místa, z nichž lze průběh představení sledovati.

Majitel koncesse jest povinen na žádost úředního orgánu dozorčího podati po každém představení předeepsaný v § 13. odstavci 2. průkaz o každém předvedeném obrazu.

§ 21.

[Návštěva dětí.]^{ff}

Děti školou povinné smějí býti připuštěny toliko ku představením, jejichž obsah podle § 16. odstavce 2. uznán byl vhodným pro děti a která končí se před osmou hodinou večerní.

§ 22.

[Představení v neděli a ve svátky.]^{gg}

Povolující úřad udíleje koncessi ustanoví podle místních poměrů, pokud v neděli a ve svátky z ohledů náboženských nesmějí se v určité hodiny konati představení.

§ 23.

[Kterak se představení ohlašují.]^{hh}

Reklamní listy, plakáty, programy a jinaká návěští všelikého druhu nesmějí, bez újmy nakládání s nimi se stanoviska tiskové policie, obsahovati žádných obrazův a žádných popisův a vysvětlivek obrazů, k jichž předvedení nebylo dáno povolení (§ 16.). Popisy a vysvětlivky v návěstích mimo provozovací místnost smějí se vztahovati toliko k obrazům druhu v § 3 číslo 1. uvedeného.

Ohlašování obrazů, pro které předváděcí povolení bylo odepřeno (§ 15.), a návštějí, dle kterých lze se nadíti nemravných předvedení nebo která jsou vypočtena na mravům odporující zvědavost jako „Večery pro pány“, „pařížské večery“, „pikantní filmy“, jsou zapovězeny.

§ 24.

[Odnětí koncesse.]ⁱⁱ

Koncesse se odejme mimo případů uvedených v § 57. ř. ž., jakož i případů vypočtených v osmé a deváté hlavě živnostenského řádu také:

- 1) když majitel koncesse proviní se proti zákonným ustanovením a mravopoctnosti tak, že po dvojím potrestání stala se pochybnou spolehlivost, které jest ku provozování třeba,
- 2) nebude-li provozování zahájeno ve lhůtě v § 8. uvedené nebo přeruší-li se po dobu tam naznačenou.
- 3) nevyhovuje-li podnik požadavkům zdravotní, stavební, požární a bezpečnostní policie v § 6. uvedeným.

§ 25.

[Otisk tohoto nařízení na koncessní listině.]^j

Koncessní podmínky tohoto nařízení buďte pojaty do každé koncessní listiny s tím doložením, že když některá podmínka nebude dodržena, koncesse – bez újmy zákonitých trestních následků – podle § 24. má se odejmouti.

§ 26.

[Bezpečnostní a místní policie.]^{kk}

Toto nařízení nedotýká se nikterak povinností politických a policejních úřadů rovněž i úkolů místní policie v příčině pořádání veřejných představení kinematografy, zejména provádění zdravotní, stavební a bezpečnostní policie.

Uzná-li úřad z důvodů zdravotní, stavební, požární nebo bezpečnostní policie, že jest třeba změn provozovacích prostředků nebo provozovny, má majitel koncesse ve lhůtě nejvýše čtyř neděl, kterou mu za tím účelem povolující úřad ustanoví, tyto změny provést. Je-li třeba, bude provozování zastaveno, až závady budou odstraněny. Po uplynutí lhůty v § 8. uvedené užije se § 24, čísla 2.

§ 27.

[Ustanovení přechodná.]^{ll}

Každý majitel právoplatné na základě předpisů ministerského nařízení ze dne 18. září 1912 čís. 191 ř. z. udělené licence povinen jest v nepřekročitelné lhůtě šesti měsíců po vstoupení v moc práva tohoto nařízení u příslušného povolujícího úřadu o přiznání své koncesse zakročiti, aniž by při tom vázán byl provéstí průkaz způsobilosti v § 5. předsaný.

Neučiní-li tak, pozbývá na dále svého oprávnění.

§ 28.

[Počátek působnosti.]^{mm}

Toto nařízení nabude moci dnem vyhlášení.

Současně pozbývá platnosti nařízení ministerstva vnitra ve shodě s ministerstvem veřejných prací ze dne 18. září 1912. č. 191. ř. z. vyjma jeho příloh A a B.

AVA, f. Ministerium des Innern 1848 – 1918 (*Allgemein*), k. 2175, čj. 54132/1918.

a-d	psáno proloženě
e	razítko
f-g	vlastnoruční podpisy
h-i	psáno proloženě a podtrženo
j-u	podtrženo
v	psáno proloženě a podtrženo
w-cc	podtrženo
dd	psáno proloženě a podtrženo
ee-mm	podtrženo

1) O žádném podání z 16. června 1916 se protokoly z dvou červnových výborových schůzí spolku vůbec nezmiňují. Naopak zápis ze schůze konané 30. června 1915 sděluje, že „osnovy týkající se přeměnění licence na koncesi kinemat. zaslány 25./VI. do Vídně k ministerstvem vnitra, obchodu, veřejných prací“. Zdá se pravděpodobné, že v případě tohoto data jde v dokumentu o překlep.

2) Kinematografická licence se dosud nevztahovala na živý hudební doprovod; ten musel být řešen samostatnou licencí.

3) Toto ustanovení reaguje pravděpodobně na spory, které vedli majitelé kin vybavených bufety či přiléhajícími k restauraci se Společenstvem hostinských a výčepních, jež v takových kinech spatřovalo nežádoucí konkurenci. Srov. František Cvrk – Hana Slavíčková, *Historie kin na Děčínsku. Část I. – Počátky kin do 1. světové války*. „Děčínské vlastivědné zprávy“ 1992, č. I – II, s. 14.

4) Nař. č. 191/1912 ř. z. stanovuje v § 8 lhůty pouze šestiměsíční.